

Aktualne teme

TEU 2007/08

izr.prof. dr. Maja Bučar

Vsebina

- A. Strukturna politika EU ter mesto Slovenije
- B. Lizbonska strategija in njeno izvajanje
- C. Širitev EU: pogoji, postopki, kam naprej?
 - PAZI: Dodatna literatura je objavljena med študijskimi gradivi!

A. Strukturna politika

- Razvoj in cilji
- Način izvajanja, principi
- Finančna perspektiva 2007-2013
- Različni skladi: strukturni in kohezijski
- Slovenija in regionalna politika

Razvoj in cilji

- Rimska pogodba: zagotavljanje skladnega razvoja
- 1975: ustanovitev Evropskega regionalnega razvojnega sklada (European Regional Development Fund- ERDF)- le cca 5% proračuna
- Pomen narašča s pridružitvami> Enotni evropski akt, 1986> pospešeno oblikovanje skupnega trga> kako poskrbeti za negativne posledice delovanja prostega trga na manj razvita področja
- Delors I: 1989-93: podvojitev sredstev
- Delors II: 1993-99: ponovna podvojitev: 40% proračuna Skupnosti

Razvoj in cilji- II

- Maastricht: oblikovanje kohezijskega sklada- pomoč državam, da se prilagodijo konvergentnim kriterijem> okolje in prometna infrastruktura za države izpod 90% EU povprečja.
- Širitev 2004: velik pritisk na regionalno politiko> Agenda 2000: obsežna pogajanja med neto plačnicami in neto prejemnicami
- Nove oblike pomoči za bodoče članice: PHARE (Poland and Hungary Aid for economic Restructuring- 1989), ISPA (Pre-accession Structural Instrument); SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development).

Način izvajanja

- Finančna perspektiva: sedemletni proračunski krog: pripravi Komisija, soglasna potrditev držav članic in soglasje EP. Znotraj tega opredeljena višina sredstev za posamezna področja: regionalna politika, skupna kmetijska politika, itd.
- Fin. perspektiva 2007–2013 znaša 864,4 mlrd. EUR, od tega 308 mlrd za regionalno politiko (36%).
- Oblikovanje skupnih ciljev, ki se prenesejo na nacionalni nivo> priprava državnega razvojnega načrta (DRP)> nacionalni strateški referenčni okvir (NSRO) in operativni programi (OP)> v potrditev EK, po uskladitvi v izvajanje v državi, nadzor s strani Komisije.

Principi regionalne politike

- Koordinacija: skupno obravnavanje vseh treh strukturnih skladov in kohezijskega
- Koncentracija: oblikovanje prioriternih področij in ciljev
- Programiranje/ usklajevanje: priprava več-letnih razvojnih programov in ne ad-hoc projektov
- Dodatnost: EU sredstva so pogojena z nacionalnimi sredstvi
- Partnerstvo: široka vključenost različnih akterjev pri oblikovanju programov in njihovem vrednotenju (ex-ante princip).

Cilji 2007-2013

- **Konvergenca.** Pomoč najmanj razvitim državam in regijam, da hitreje dosežejo povprečje EU, z izboljšanjem pogojev za rast in zaposlovanje. Ukrepi: vlaganje v fizični in človeški kapital, inovacije, družba znanja, prilagajanje na spremembe, okoljska in upravna učinkovitost.
- **Regionalna konkurenčnost in zaposlovanje.** Večja konkurenčnost, dvig stopenj zaposlenosti in večja privlačnost regij, ki niso najslabše razvite. Ukrepi: spodbujanje inovacij, podjetništva, varstva okolja, dostopnosti, prilagodljivosti in oblikovanjem vključujočih trgov dela.
- **Evropsko ozemeljsko sodelovanje.** Povečanje čezmejnega, mednarodnega in medregionalnega sodelovanja.

Skladi

- **Strukturni skladi:**
 - **Evropski regionalni razvojni sklad (ERDF):** infrastrukturni projekti, naložbe v odpiranje novih delovnih mest, lokalni razvoj, pomoč MSP.
 - **Evropski socialni sklad (European Social Fund- ESF)** pomoč aktivni politiki zaposlovanja: poklicno usposabljanje in pobude za ustvarjanje delovnih mest.
 - **Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad (EKUJS, EAGGF – European Agricultural Guidance and Guarantee Fund)**
 - **Finančni inštrument za usmerjanje ribištva (FIUR, FIGG – *Financial Instrument for Fisheries Guidance*)**
- **Kohezijski sklad**

Slovenija in strukturni skladi

- Dostop že od 1992: Phare
- 2000: ISPA in SAPARD
- 2004-2006> že črpanje iz strukturnih in kohezijskega sklada na osnovi Enotnega programskega dokumenta. V tem obdobju je Slo upravičena do 237,5 milijonov evrov sredstev sofinanciranja ter do 20,4 milijonov evrov popristopnih **sredstev**: pomoč pri vzpostavitvi inštitucij.
- Koordinator: Služba vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko
- Ena regija, zelo kompleksna shema za črpanje,
- 2007- 2013: priprava nacionalnega strateškega referenčnega okvira in Operativnih programov- odobritev NSRO junij 2007; 2 OP avgust 2007, tretji še čaka.
- Višina sredstev: 3.729.381.086 € v cenah 2004 _f
- http://www.svlr.gov.si/fileadmin/svl/srp.gov.si/pageuploads/KOHEZIJA/Tehnicna_pomoc/Kohezijska_politika_07-13_2.pdf

B. Lizbonska strategija

- Izredni Evropski svet, Lizbona 2000: sprejeta Agenda za ekonomsko in socialno obnovo Evrope
- Osnovni izzivi: brezposelnost, nezadostna dinamika podjetništva, počasen prehod v družbo znanja.
- Cilj: Evropa naj postane najbolj konkurenčno gospodarstvo v svetu do leta 2010, ki bo sposobno zagotavljati kakovostno in stabilno delo svojim državljanom! Družba znanja!

Cilji

- Oblikovanje vključujoče, dinamične in na znanju temelječe družbe
- Zagotavljanje pospešene in trajnostne gospodarske rasti
- Zagotavljanje polne zaposlitve, kot ključnega cilja gospodarskega in družbenega razvoja ter zmanjšanje brezposelnosti na raven najuspešnejših držav
- Posodobitev socialnih sistemov.

Poti za dosego ciljev- šest prioritiet

1. eEvropa
2. Notranji trg
3. Finančne storitve
4. Podjetništvo
5. Evropski raziskovalni prostor
6. Ohranitev evropskega socialnega modela

Ad 1.

- Oblikovanje informacijske družbe
- Čim širši dostop do Interneta
- Računalniško opismenjevanje
- Več e-storitev za podjetja in državljane
- Izboljšanje in pocenitev telekomunikacijskih storitev- povečati konkurenco!

Ad 2- skupni trg

- Odpraviti ovire delovanju skupnega trga
- Pravila za državne nakupe
- Stroški državne regulative
- Ovire mednarodni menjavi storitev
- Nezadostno delujoči trgi (energetika, letalski promet, itd.)

Ad 3- finančni trgi

- Evropski finančni trg je še vedno preveč razdrobljen in ne zagotavlja zadostne podpore poslovnemu sektorju
- Enotnejša pravila, manjši stroški za transakcije, manj administrativnih ovir pri naložbah znotraj Unije in drugih finančnih transakcijah

Ad 4- podjetništvo

- Spodbuditi podjetniško dejavnost: EU zaostaja za ZDA po številu novo nastajajočih podjetij, še posebno v tehnološko zahtevnih sektorjih
- Zagotoviti finančna sredstva in druge oblike podpore podjetnikom
- Spodbuditi inovacijsko dejavnost
- Pritegniti v podjetništvo mlade, ženske, brezposelne...

Ad 4- ERA

- ERA- European Research Area
- Povezati raziskovalni potencial v EU, da se dohiti ZDA in Japonsko
- Povečati naložbe v raziskave in razvoj (R&R) na 3% BDP do 2010 (Barcelonski cilj)
- Povečati evropska sredstva za R&R, izmenjati dobre prakse, omogočiti mobilnost raziskovalcev, oblikovati skupne raziskovalne centre in infrastrukturo, letna analiza dosežkov in politike na področju R&R in inovacij.

Ad 6- evropski socialni model

- Zagotavljanje delovnih mest: flexicurity!
- Izboljšanje izobraževanja in usposabljanja (Bologna!)
- Priznavanje izobraževanja
- Širitev vseživljenjskega izobraževanja
- Socialni dialog: sodelovanje državljanov pri oblikovanju različnih politik

Uresničevanje ciljev

- 2004: Kokovo poročilo: zastavljeni cilji se ne bodo uresničili ob sedanji dinamiki > revidirana strategija (Lisbon II! - 2005)
- Nacionalni koordinatorji (Mr. /Mrs. Lizbon), nacionalni načrti za doseg ciljev in letna poročila o realizaciji, nadzor s strani Komisije.
- 2008- ponovna revizija doseženega in priprava novega načrta
- http://ec.europa.eu/growthandjobs/index_en.htm

Lizbonska strategija in Slovenija

- Služba vlade za razvoj in minister dr. Žiga Turk- zadolžena za koordinacijo uresničevanja Nacionalnega programa reform za doseganje ciljev lizbonske strategije in pripravo letnega poročila
- Ključne prioritete: skladne s Strategijo razvoja RS do leta 2010> pospešena gospodarska rast, zaposlovanje (fleksibilnost trga dela), podjetništvo, inovacije in R&R, trajnostni razvoj.
- Poročilo o doseženih rezultatih:
<http://www.svr.gov.si/fileadmin/srs.gov.si/pageuploads/SI-NRP2007-slo.pdf>
 - Tudi v Sloveniji se nekateri cilji uresničujejo prepočasi, vendar vlada ocenjuje, da ni bistvenih odstopanj...
 - Skromno poznavanje ciljev Lizbonske strategije in ukrepov v Slo

Širitev EU

- Postopek:
 - Vloga za priključitev posredovana Svetu EU
 - Svet EU posreduje vlogo Komisiji
 - Komisija pripravi mnenje
 - Svet EU sprejme s konsenzom sklep o pričetku pogajanj o priključitvi
 - Predsedujoča država se pogaja o priključitvi na osnovi skupnih stališč Komisije in Sveta
 - Komisija, Evropski parlament in države članice potrdijo/ sprejmejo končne rezultate pogajanj
 - Vse države članice in kandidatka ratificirajo sporazum o priključitvi v skladu s svojimi ustavnimi postopki.
- Trajanje: od dveh let in 8 mesecev (Finska) do skoraj 14 (Ciper in Malta) ali še dalj (Turčija- vloga 1987, dec. 2004 določitev pogojev za pogajanja)

Izziv velike širitve na “Vzhod”

- Vloge za članstvo: Ciper in Malta (1990), Madžarska in Poljska (1994), Slovaška, Romunija, Latvija, Estonija, Litva, Bolgarija (1995), Češka in Slovenija (1996)
- Delno rešitve vključene v amsterdamsko pogodbo, še več v pogodbo iz Nice(2000).
 - Sistem glasovanja, oblikovanje Komisije, spremembe določenih politik (kmetijska, regionalna).
- Agenda 2000: reforma kmetijske politike, izboljšanje delovanja strukturnih in kohezijskega sklada, predpristopna pomoč, finančna perspektiva 2000-2006, itd.
<http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l60001.htm>
- Priključitev 2004 + 2007; Evropa dveh hitrosti (variable geometry?)

Nove širitve

- Hrvaška (2003) in Makedonija (2004) vložita prošnji za članstvo
- Dec.2004: Svet EU oblikuje pogoje za začetek pogajanj s Hrvaško in Turčijo- ni datumov
- Dec. 2005: Makedonija dobi status kandidatke in podpiše 2006 pogodbo o Evropskem partnerstvu, ki naj bi privedlo do takega razvoja, da se lahko prično pogajanja
- Zahodni Balkan: ponujena možnost, odvisno od njihovega prilagajanja in absorpcijske sposobnosti Unije
- Druge države: Ukrajina, Belorusija, Gruzija...
- Pozitivne in negativne strani širitve
- http://europa.eu/pol/enlarg/index_sl.htm

Pogoji za članstvo

- Copenhagenski kriteriji, 1993:
 - politični: stabilne institucije, ki zagotavljajo demokracijo, pravno državo, človekove pravice in spoštovanje zaščite manjšin;
 - gospodarski: delujoče tržno gospodarstvo in sposobnost obvladovanja konkurence in tržnih sil v EU;
 - sposobnost države, da sprejme obveznosti članstva in se zavzema za cilje politične, gospodarske in denarne unije;
 - prevzem pravnega reda (celotne evropske zakonodaje) in učinkovito izvajanje le-tega s primernimi upravnimi in pravosodnimi strukturami.